

OSLO 07.08.14

KULTURDEPARTEMENTET
POSTMOTTAK@KUD.DEP.NO

1

DERES REF: 13/4173 M2 AKR:ELT

HØRINGSSVAR – UTREDNING AV INSENTIVORDNINGER FOR FILM OG TV-PRODUKSJON

Vi viser til høringsbrev av 07.05. 2014.

Norsk filmforbund takker for innbydelsen til høringen.

OPPSUMMERING AV FILMFORBUNDETS INNSPILL:

- Regjeringen utarbeider en rettighetsbasert ordning, regulert i form av en forskrift, som vedtas i løpet av høstsesjonen og gjøres gjeldende fra 1.1 2015.
- Ordningen refunderer minimum 20 % av godkjente produksjonskostnader i Norge.
- Vi setter det premiss at en insentivordning som er en *finansiell innretning må ligge under Finans- / Nærings- og fiskeridepartementet, ikke Kulturdepartementet*. Ordningen er ikke en utgift for det offentlige, men en prosentvis refusjon av midler som ellers ikke ville blitt investert i samfunnet.
- Vi forutsetter at ordningen er universell, dvs. at alle norske og utenlandske selskaper som oppfyller vilkårene for kompensasjon, skal få kompensasjon.
- Den konkurranserettslige begrunnelse for ordningen hentes fra ordningen som er godkjent for Island.

- Potensialet for å re-rekruttere film- og TV-arbeidere som har forlatt bransjen pga. manglende kontinuitet er meget stor, og bransjens kapasitet til et økt produksjonsvolum er betydelig.
- For å sikre forutsigbarhet holdes ordningen uten et øvre tak og uten søknadsfrister.
- Insentivordningen lanseres sammen med en reetablering av en fristilt nasjonal filmkommisjon. Filmkommisjonen vil ha ansvar for å markedsføre ordningen internasjonalt, bistå med å kartlegge lokasjoner og filmressurser for prosjekter, og sikre at ordningen treffer de prosjektene med størst verdiskapingspotensiale for Norge.
- De regionale fondene og sentrene i regioner med størst internasjonal aktivitet styrkes vesentlig, for å sikre og utvikle dynamiske og attraktive fagmiljø. Det legges til rette for at sentrene koordinerer kompetanse og kapasitet seg i mellom, og slik sikrer en rasjonell ressursutvikling innad, og presenterer et komplett og oversiktlig ressurs- og tjenestetilbud utad.

Vi henviser ellers til, og slutter oss til konklusjonene i gjennomgangen av Oslo Economics utredning, slik den fremkommer i Virke, LO, og Norsk industris høringsuttalelse.

KULTURDEPARTEMENTET BER SPESIELT OM INNSPILL TIL RAPPORTENS KAPITTEL 4 OG 5, OG SÆRLIG EN VURDERING AV KAPASITETEN I FILM- OG TV-BRANSJEN.

INNLEDNING

Norsk filmforbund jobber for at Norge skal få en såkalt ikke-diskriminerende insentivordning for film. Det vil si at både norske og internasjonale produksjoner skal behandles på samme vilkår når de søker. Dette vil komme både kinofilm, spill, TV-drama, animasjonsfilm og dokumentarfilm til gode. De tre siste (med unntak av kino-dokumentar) er formater som ikke har noen form for investeringskompensasjon i dag, mens kinofilm kan sies å ha dette gjennom etterhåndsstøtten. TV-drama- og dokumentarfilmprodusenter vi har snakket med, sier at en slik insentivordning vil føre til økt produksjon og bedre kontinuitet på disse feltene.

Det har alltid vært en utfordring å skille mellom de kunstneriske og næringsaspektene i filmproduksjon. Vi erfarer at det har vært en betydelig økning i utflaggingen av norske produksjoner de siste årene, og at hovedgrunnen for den omfattende utenlandsproduksjonen nå er økonomisk og ikke kunstnerisk betinget. Det er nettopp de utenlandske insentivene som nå lokker produksjonene ut. Ved å gjøre ordningen ikke-diskriminerende gir vi produsentene like næringspremisser, og det blir lettere å gjøre rene kunstneriske / kulturelle prioriteringer innenfor de tilskuddsrammene som er gitt. Vi vil dermed beholde og videreutvikle både den kunstneriske fagkompetansen nasjonalt, og videre kunne tilby enda bedre tjenester til internasjonale produksjoner i Norge. Denne synergien vil også komme tilstøtende bransje og næringer til gode.

Når produksjoner gjøres i Norge, følges i stor grad norske lover og avtaler, blant annet i forhold til arbeidsmiljø og barns deltakelse i produksjonene. Når produksjoner legges til utlandet er det svært krevende å etterse at det holdes en høy standard på disse feltene.

DEN ISLANDSKE ORDNINGEN

Den islandske ordningen er en ikke-diskriminerende insentivordning. Ordningen er godkjent av ESA, og har en anretning som er kjent i den internasjonale filmbransjen. Den har ført til betydelig produksjon og omsetning for filmbransjen og omliggende bransjer på Island, og det har medført at filmer som Prometheus, Game of Thrones, Oblivion, Thor, James Bond og Batman har blitt innspilt der de siste årene. Antallet filmarbeidere på Island har også blitt mer enn doblet de siste 5 årene, og mange av disse er filmarbeidere som på et tidligere tidspunkt måtte gi opp jobben i bransjen fordi volumet og kontinuiteten var lav og ujevn.

EN TRUSSEL MOT FILMSTØTTEN?

Et motargument vi møter er at innføringen av en insentivordning vil gå på bekostning av den norske filmstøtten. Dette er ikke riktig. Vi har hentet inn følgende sitater:

Film France: "The implementation of the tax rebate in France did not lead to ANY decrease of the funds available for national productions".

Film in Iceland: "There is no link between the rebate and the funding for the Icelandic Film Fund".

Det er ikke riktig at det er en europeisk trend at insentivordninger fører til kutt i nasjonal filmstøtte. Det blir en logisk feilslutning – den eneste trenden som kan påvises er at finanskrisen fører til kutt i kulturbudsjetter. Insentivordningene har ikke blitt rørt i de landene som er hardest rammet, ettersom disse nettopp ligger under Nærings- og finansdepartement og blir sett på som næringsrettede politiske virkemidler.

Island etablerte sin insentivordning i 1999, kuttene i filmfondet kom først etter finanskrisen. At disse kuttene skal ha sammenheng med insentivordningen gir ingen mening. Tvert i mot har alle brukere av insentivordningen – selv Hollywood-produsenter – tatt til orde for at Island skal reversere kulturkuttene i den nasjonale filmstøtten, fordi alle nyter godt av synergieffektene. Finanskrisen til tross, det har vært en gjensidig støtte fra bransjen for både insentivordning og nasjonal filmstøtte.

Vekstsynergien mellom internasjonal og nasjonal filmproduksjon er helt avhengig av at Kulturdepartementets støtte til nasjonal audiovisuell produksjon videreføres og videreutvikles.

Derimot ser vi at NFI i dag ikke setter de samme konkrete krav til støttemottakere, som andre land som har en kulturelt betinget filmstøtteordning, om at en vesentlig del av totalbudsjettet skal reinvesteres i den nasjonale filmkulturbransjen. Det er derfor nå blitt vanlig å prioritere den enkelte produksjons finansielle hensyn foran kunstneriske. Dette vil måtte endre seg når vi får et klarere skille mellom de kulturelt betingede tilskuddene og de næringspolitiske insentivene.

Dette mener vi i et videre perspektiv vil styrke bransjen som helhet fordi man får de samme fordelene nasjonalt. Utflaggingen vil snu, og en stabilisering vil åpne for et bredt og mer balansert samspill med en internasjonal medieverden som vi uansett er en del av.

INNFØRING AV EN INSENTIVORDNING HAR BRED STØTTE, OG DET HASTER!

Filmforbundet og store deler av bransjen er svært glade for at Regjeringen, NHO, Virke, LO med flere nå tar til orde for å få på plass en insentivordning for film.

De siste årenes ubalanse, som forklart over, har satt bransjen i en kritisk posisjon, og det haster nå å få på plass en insentivordning. Det vil kunne styrke bransjen, filmkulturen, regionene, skape arbeidsplasser, profilere landet, og styrke turistnæringen.

Det er en god investering, både kulturelt og økonomisk, og med lav risiko. Det er i disse dager sonderinger rundt å legge virkelig store internasjonale produksjoner til Norge. Dette er en gylden mulighet til å gi Norge og ordningen en pangstart, og om tiden begynner å bli knapp for å få Agent 007 til Svalbard, så vil det å få Jo Nesbøs Harry Hole etablert på norsk jord – der han hører hjemme – kunne gi bonuseffekter på OL-nivå for Norge, samtidig som både filmbransjen og tilstøtende næringer tjener penger på det. Det krever tydelige signaler, og de må komme raskt, for ellers skifter Norges klart største kultursuksess nasjonalitet, og dette kan dreie seg om mange store produksjoner i årene som kommer.

PRODUKSJONSVOLUMET I NORGE

Vi har en paradoksal situasjon der noen produksjoner med store budsjetter og godt inntjeningspotensial produserer mye internasjonalt i land med insentivordninger og med liten andel norsk stab, med en argumentasjon om at *det ikke lønner seg å produsere i Norge* og at de får mer for pengene om de produserer i Tsjekkia, Ungarn osv. Utflagging av disse produksjonene er altså ikke kunstnerisk betinget, men har en ren økonomisk motivasjon.

Vi merker oss imidlertid med glede at noen produsenter velger å produsere i Norge enten de har små eller store budsjetter. Og at noen internasjonale produsenter kommer hit og engasjerer seg i store TV-dramaproduksjoner med begrunnelsen at *de får mye for pengene*.

De offentlige midlene til filmproduksjon skal sikre den kulturelle kvaliteten. Derfor heter det produksjonstilskudd.

BRANSJEUTVIKLING

Når de store produksjonene har flagget ut må bransjen finne andre arbeidsgivere. De i bransjen som har fått økt internasjonal oppmerksomhet er ikke først og fremst norske produsenter, men regissører, fotografer, skuespillere og manusforfattere.

Norske fagsjefer og stab oppfattes utenfor landets grenser som effektive, fleksible, språksikre og selvgående, og filmstabene er gjennomgående mer kompakte. Når alternativet for mange film- og TV-arbeidere er å bytte bransje eller å prøve å jobbe seg inn mot utenlandske produksjoner, tar man gjerne den utfordringen det måtte være å tilpasse seg, og selge seg inn til utenlandske gjester – uansett om det er Hollywood, Bollywood, eller belgisk

TV-drama. Naturen er vårt viktigste innsalgspunkt, og der har vi de beste forutsetninger for å gjøre en god jobb.

For å opprettholde det kreative kompetansenivået vi er på nå så må det investeres i bransjen; både fagkompetanse, kapasitet, utstyr og infrastruktur.

All støtte gjennom NFI fokuserer nå på innhold og prosjekter, men et økt generelt produksjonsvolum vil gjøre det lønnsomt og mindre risikofyllt for markedet å investere på disse feltene.

5

NYREKRUTTERING

Hvor skal de norske produsentene finne nye talenter om underskogen av rekrutterende produksjoner har dødd ut fordi «lokomotivene» har trukket utenlands?

Alle de norske talentene som nå får oppmerksomhet og jobbtilbud internasjonalt har vokst opp i denne underskogen som nå er truet.

For oss vil det aldri i siste instans være avgjørende at en produsent er norsk, men at de organisatoriske og finansielle oppgavene blir løst på en måte som gir best mulig nasjonalt forankret audiovisuell kultur til publikum, *og bygger og utvikler en utfordrende, langsiktig og trygg bransje for og i samarbeid med filmkunstnerne på alle nivåer.*

FILMPOLITIKKEN

Det må utvikles en klar definisjon og visjon som ligger innenfor og danner ryggraden for vår nå- og fremtidige filmkultur, og dette må departementet stå for - sammen med alle ledd i bransjen.

Deretter skal filmnæringspolitikken finne den til enhver tid riktige blanding mellom tilskudd og investeringer, for å få det hele til å utvikle seg og bevege seg ut i verden.

INNFØRING AV EN INSENTIVORDNING

Insentiver er ikke noe sesam som alene kan redde bransjen på sikt, men den vil i første omgang styrke den, profesjonalisere og internasjonalisere den. En kulturnæring som gir trygge og utfordrende arbeidsplasser, og gode ringvirkninger langt ut i nærings- og samfunnslivet for øvrig.

Vi har utfordringer, men vel så mange fordeler når vi skal konkurrere og samarbeide internasjonalt, men for at vi som bransje skal komme ut i balanse så må vi ha de samme premissene.

Det ene er spendkrav, som setter entydige kultur- og næringspolitiske krav til tilskuddsmottakere, og det andre er en ikke-diskriminerende insentivordning.

KAPASITETEN I FILM- OG TV-BRANSJEN

Det uteksameres årlig i overkant av 400 film- og TV-arbeidere med bachelorgrad i Norge. I tillegg kom det i henhold til data fra ANSA årlig hjem til Norge om lag 100 film- og TV-arbeidere med master- og bachelorgrad fra utlandet. På toppen av dette utdannes det årlig mer enn 100 film- og TV-arbeidere fra landets fagskoler, og 46 videregående skoler har studieretningen medier og kommunikasjon.

Dagens utdanningskapasitet står med andre ord ikke i forhold til bransjens volum, som iht utregningen fra Ideas2evidence utgjør mellom 2.500 og 3.000 arbeidsplasser, utenom de som er ansatt i NRK, TV2, TV-Norge og de andre mindre kringkasterne.

Samtidig fører diskontinuitet, ujevne og svakt regulerte arbeids- og ansettelsesforhold med påfølgende fysisk og psykisk slitasje og økonomisk utrygghet til at et meget stort antall film- og TV-arbeidere gir opp bransjen etter 7-10 år, når de normalt skulle vært på topp med hensyn til kompetanse og kontinuitet.

Dette er dårlig samfunnsøkonomi.

Et større og jevnere produksjonsvolum vil kunne føre til en betydelig re-rekruttering, slik tilfellet er på Island, og en mer kontrollert utdanningsstyring og karriereutvikling i en bransje som øker både i volum og omsetning.

I tillegg vil det styrke den rent næringsstyrte delen av bransjen; reklamefilm, oppdragsfilm etc., som i stor grad er avhengig av de samme personal-, utstyrsressurser og infrastruktur.

STUDIOANLEGGET PÅ JAR

Den norske filmbransjen er avhengig av tilgang til et profesjonelt filmstudio her i landet. Dette behovet er større enn noen gang i forbindelse med digital opptaksteknikk og utvidet bruk av såkalt greenscreen.

Når det nå jobbes med en innføring av en insentivordning for filmproduksjon i Norge er tilgangen til et profesjonelt filmstudio er i denne sammenhengen avgjørende, og en samlet bransje ser nå viktigheten av å revitalisere det eksisterende anlegget. Vi ber derfor om at departementet ikke tar forhastede beslutninger, eller selger ut deler av tomta.

FILMFORBUNDETS ANBEFALING

Norsk filmforbund anbefaler at en ikke-diskriminerende insentivordning utarbeides som en rettighetsbasert ordning, regulert i form av en forskrift, vedtas i løpet av høstsesjonen og gjøres gjeldende fra 1.1 2015.

Den konkurranserettslige begrunnelse for ordningen finner vi i ordningene som er godkjent for Island og for en rekke EU-land.

Vi setter det premiss at en insentivordning *som er en finansiell innretning må ligge under Finans- / Næringsdepartementet, ikke Kulturdepartementet.* Ordningen er ikke en utgift for

det offentlige, men en prosentvis refusjon av midler som ellers ikke ville blitt investert i samfunnet.

Vi anbefaler at ordningen etableres uavhengig av den nasjonale filmpolitikken og den bebudede filmmeldingen, og at den lanseres sammen med en reetablering av en omorganisert nasjonal filmkommisjon. En mulig administrativ modell er at Toll- og avgiftsdirektoratet tar seg av den administrative delen med søknader og utbetalinger.

Norsk filmforbund anser en insentivordning for å være samfunnsøkonomisk lønnsom på kort og lang sikt. Det er ledig kapasitet både i filmbransjen og tilknyttede næringer. Ordningen vil dermed styrke verdiskapingen i Norge, og ikke gå på bekostning av annen produksjon.

Vennlig hilsen for Norsk filmforbund

Sverre Pedersen
Forbundsleder

Lars Magnus Sæthre
Daglig leder

Terje Lind Bjørsvik
Prosjektleder